

GZ-psycholoog Otto Has in gesprek met Xavier Moonen, lid van het F-ACT Nederland bestuur.

Aanleiding

F-ACT Nederland is in januari 2020 een campagne 'minder dwang' gestart. De campagne ondersteunt de mening van F-ACT Nederland dat dwang beschadigend is voor mensen met een ernstige psychische aandoening of verstandelijke beperking en mensen met een psychogeriatrische aandoening (zoals dementie). Nog steeds neemt het aantal dwangtoepassingen in ons land elk jaar weer toe.

In het kader van minder dwang houden de bestuursleden een aantal interviews met mensen die werk willen maken van vermindering van dwang. In januari 2021 sprak ik met Otto Has, GZ-psycholoog en onder andere verbonden aan een Forensisch FACT team voor mensen met een LVB van Fivoor.

Voor Otto is mensen verleiden een heel belangrijke strategie om dwang en drang te verminderen bij de cliëntèle van het team en zodoende een werkrelatie op te bouwen. Die werkrelatie is fragiel en vraagt voortdurend om onderhoud. Voorbeelden van verleiden zijn bijvoorbeeld het jaarlijks bezorgen van oliebollen rond Oud op Nieuw en het bezorgen van een bloemetje tijdens de Corona lock-down. Heel veel mensen, ook naasten, zeggen dit zeer op prijs te stellen (sommigen rekenen zelfs al op de oliebollen). Maar er zijn er helaas ook die de deur niet open maken of die liever 'onder de radar' blijven om voor politie en justitie niet traceerbaar te zijn. Verleiden doe je ook door directe hulp te bieden met praktische zaken en daarbij ook voor onorthodoxe oplossingen te kiezen bijvoorbeeld door samen naar de kringloop te gaan etc.

Kan het werk van een Forensisch FACT team helemaal zonder dwang en drang? Otto is daar niet té optimistisch over. Soms is de ziekte zo dominant dat zelfinzicht ontbreekt en betrokkene een gevaar is voor zichzelf of zijn omgeving. "En dit zijn mensen die al aantoonbaar schade berokkend hebben" zegt hij. Het is niet makkelijk om vroegtijdig te signaleren. Lang niet alle cliënten laten je makkelijk toe in hun leven. Soms loopt het contact uit de hand. Onlangs is een collega nog fiks beschadigd door een cliënt die geen depot medicatie wilde. We schatten in dat het risico op dergelijke incidenten nog hoger wordt als we in dit geval geen dwang zouden gebruiken aangezien hij verder zou ontregelen en we weten uit de VG dat tijdens een psychotisch toestandsbeeld betrokkene een tbs-waardig delict heeft gepleegd. En onze cliënten staan ook onder reclasseringstoezicht, wat zij ook als dwang ervaren".

Zouden jullie het niet vaker over alternatieven moeten hebben? "Ja, nu je dat zo vraagt; wij hebben het er nog niet over gehad, maar misschien dat kennis van buiten zou helpen. We bespreken incidenten wel na maar dan vooral gericht op klinische symptomen en op recidive en te weinig kijkend naar ons gedrag dat misschien incidenten uitgelokt of versterkt heeft. Er ontstaat toch een zekere bedrijfsblindheid. We zien echt wel de voordelen van vrijwillige samenwerking maar nul separaties is voor mij toch vooral iets van de ideale wereld. 15 jaar geleden was dit geen thema, maar nu sta ik er wel meer open voor."

“Dit gesprek zet me aan het denken. We kunnen het er meer over hebben in het team. En hulp hierbij van buiten is zeker welkom. Als F-ACT Nederland ons best-practices en inzichten kan aanreiken zou dat heel mooi zijn.”